

“O‘ZBEKISTON BAYROG‘I”

Matkarimova Soxiba Abdullayevna

Shovot tuman 1-son politexnikumi Guruh raxbarlari:

Nurmetova Bikajon Bozorboyevna

Kuchkarova Adolat Polyazovna

Otepova Gulnora Sarsenboyevna

Annatsiya: *Ushbu mavzu O‘zbekiston Respublikasining davlat ramzlaridan biri – bayroq haqida ma‘lumot beradi. Bayroqdagi ranglar va ramzlarning mazmuni, ular orqali ifodalanayotgan tarixiy, ma‘naviy va siyosiy g‘oyalar yoritiladi. Shuningdek, mustaqillik timsoli bo‘lgan O‘zbekiston bayrog‘ining qabul qilinishi, uning davlatimiz sha‘niga bo‘lgan hurmat va g‘ururni ifodalashi hamda xalqaro maydondagi o‘rni tushuntiriladi. Ushbu annotatsiya o‘quvchilar va tadqiqotchilarga bayroqning ramziy ma‘nosini chuqurroq anglashga yordam beradi.*

Kalit so‘zlar: *O‘zbekiston bayrog‘i, ramzlar, mustaqillik, tinchlik, yangilanish, islom ramzi, osmon rangi, yashil rang, oq chiziq, yulduz va oy, Vatan timsoli.*

Kelajak soati: “O‘zbekiston bayrog‘i” mavzusi ssenariysi

Darsning maqsadi

Umumiy maqsad:

O‘quvchilarga O‘zbekiston Respublikasining davlat bayrog‘i, uning tarixiy ildizlari, ramzlari va ma‘nosi haqida chuqur bilim berish; milliy o‘zlik, vatanparvarlik, tarixiy xotira va fuqarolik mas‘uliyatini mustahkamlash; bayroqning turkiy dunyo va zamonaviy davlatchilikdagi o‘rnini anglash orqali yoshlarning ma‘naviy ongini yuksaltirish.

Aniq maqsadlar:

- bayroqning qabul qilingan sanasi, yaratilish tarixi va asosiy ko‘rsatkichlarini tushuntirish;
- ranglar va ramzlarning ma‘nosini sharhlash, ularning turkiy dunyo bilan bog‘liqligini izohlash;
- qadimgi turkiy davlatlar bayroqlari bilan hozirgi O‘zbekiston bayrog‘i o‘rtasidagi tarixiy uzviylikni aniqlay olish;
- bayroqdan foydalanish qoidalarini, tegishli qonunchilikdagi yangiliklarni tushunish;
- jahon miqyosidagi g‘alabalarda bayroqning ramziy ahamiyatini tahlil qilish;
- guruhda ishlash, taqdimot qilish, Venn diagrammasi va suhbat orqali o‘z fikrini asoslab ayta olish ko‘nikmasini rivojlantirish;
- o‘quvchilarda milliy iftixor, mas‘uliyat, birlik va Vatan sha‘nini ulug‘lash tuyg‘usini kuchaytirish.

Asosiy g‘oya

Bayroq – milliy g‘urur, mustaqillik va g‘alaba timsoli.

“Bir bayroq, bir Vatan, bir yurak – mangu bir millat!”

Darsda kutiladigan natijalar

1. Aqliy va tushunchaviy darajada:

- O‘zbekiston davlat bayrog‘ining qabul qilingan sanasi va tarixiy asoslarini biladi;
- ranglar – ko‘k, oq, yashil, qizil, oy va 12 yulduz ramzining ma‘nosini tushuntira oladi;
- qadimgi turkiy saltanatlar bayroqlaridan O‘zbekiston bayrog‘iga o‘tgan ramziy merosni aniqlay oladi;
- hozirgi turkiy davlatlar bayroqlari bilan o‘xshashliklarni (ranglar, ramzlar) tahlil qiladi;
- bayroqdan foydalanish qoidalariga oid qonunchilik normalarni izohlab bera oladi.

2. Hissiy va qadriy yondashuvda:

- milliy bayroqni ko‘rganda faxr, birlik va Vatan sha‘nini ulug‘lash hissi kuchayadi;
- tarixiy merosga hurmat, davlat ramzlariga mehr, mas‘uliyat va sadoqat tuyg‘usi rivojlanadi;
- yutuq va g‘alabalarni bayroq bilan bog‘lash milliy o‘zlik sifatida shakllanadi;
- turkiy olamga mansublik hissi va mushtarak qadriyatlarga hurmat ortadi.

3. Amaliy ko‘nikmalarda:

- bayroqlar o‘rtasidagi rang-ramziy uyg‘unlikni grafik vositalar (Venn diagrammasi, klaster) orqali ko‘rsatadi;
- guruhlarda taqdimot tayyorlaydi, dalillar bilan fikrini asoslaydi;
- bayroqdan foydalanish bo‘yicha to‘g‘ri/noto‘g‘ri misollarni baholaydi;
- videorolik, tarixiy tasvir va amaliy mashg‘ulotlar asosida mustaqil xulosalar chiqaradi;
- milliy bayroqning xalqaro maydondagi ahamiyatini (sport, fan, san‘at) real misollar orqali tushuntiradi.

4. Ijtimoiy-pedagogik jihatdan:

- jamoadagi vazifalarni mas‘uliyat bilan bajaradi, fikrini madaniyatli tarzda ifodalaydi;
- bahs-munozarada o‘z pozitsiyasini asoslay oladi va raqib fikriga hurmat bilan yondashadi;
- davlat ramzlariga ehtiyotkor munosabat fuqarolik madaniyatining bir qismi ekanini anglaydi;
- jamiyatdagi har bir shaxsning Vatan sha‘ni va bayrog‘ini ulug‘lashdagi hissasini tushunadi.

Metapredmet bu ta‘limda o‘quvchilarning faqat bir fan doirasida emas, turli fanlar, hayotiy vaziyatlar va ijtimoiy muhitda qo‘llay oladigan umumiy ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan yondashuvdir.

Masalan, “Vatan bayrog‘i” mavzusi quyidagi fan bilimlarini uyg‘unlashtiradi:

- Tarix: turkiy saltanatlar, milliy davlatchilik, mustaqillik tarixidan xabardorligi oshadi;
- Huquq: “O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida”gi qonun mazmuni va qonunga kiritilgan o‘zgartirish va qo‘shimchalarni bilib oladi;
- Ma‘naviyat: vatanparvarlik, milliy birlik, tarixiy merosni anglaydi;
- Madaniyatshunoslik: ranglar, ramzlar, timsollar tizimi haqida bilimlari boyiydi;
- Ijtimoiy fanlar: fuqarolik pozitsiyasi, milliy identitet shakllanadi;
- Tasviriy san‘at: bayroq va ramzlarning vizual tahlilini qila oladi.

Fanlararo yondashuv bayroqni faqat ramz emas, balki tarix, huquq, madaniyat va jamiyatni birlashtiruvchi qadriyat sifatida anglashga yordam beradi.

ASOSIY DARS MASHG‘ULOTI

KIRISH. O‘zbekiston bayrog‘i – g‘alabalar hamrohi! (5 daqiqa)

O‘qituvchi: Assalomu alaykum, o‘quvchilar! Bugun biz sizlar bilan “Kelajak soati” darsining yana bir qiziqarli mavzusini gaplashamiz!

Shu payt sinfxonaga ikki o‘quvchi O‘zbekiston bayrog‘ini tantanavor ko‘tarib kirib keladi.

Hamma hayron bo‘ladi, nima qilishini bilmay ikkilanib qoladi.

O‘qituvchi (o‘ng qo‘lini ko‘ksiga qo‘yib, qaddini g‘oz tutadi): Mana, sinfxonamizga muqaddas ramzimiz – O‘zbekiston bayrog‘i kirib keldi. Qani, hammamiz o‘rnimizdan turib, qo‘limizni ko‘ksimizga qo‘yib, bayrog‘imizga hurmat bildiramiz.

Barcha o‘quvchilar o‘rnidan turib, qo‘lini ko‘ksiga qo‘yadi.

O‘qituvchi: Bayroq bu – oddiy mato emas. Bizning mustaqilligimiz, tariximiz va kelajagimiz timsoli. Uni asrab-avaylashimiz, hurmat qilishimiz kerak. Zero, bayroqni qadrlash – Vatanni qadrlash demakdir.

Endi Sizlar bilan tasavvur kuchimizni sinaymiz. Hamma o‘zini xalqaro miqyosda g‘alaba qozongan sportchi, olim, san‘atkor yoki ixtirochi roliga qo‘yib ko‘rsin. Parij, Nyu-York, Istanbul, Pekin yoki Doha shahridasiz. Jahon arenasi yoki yuksak minbarda g‘olib turibsiz! Sizing yutug‘ingiz tufayli O‘zbekiston madhiyasi yangrayapti, boshingiz uzra O‘zbekiston bayrog‘i ko‘tarilyapti. Barcha davlatlarning ramzlaridan balandda qadrdon bayrog‘imiz hilpirayapti. Shu ondagi his-tuyg‘ularingizni tasavvur qiling...

Hozir shu haqida video tomosha qilamiz.

Vizual kontent

“Bayroq doim yonimizda bo‘lsin” – Bahodir Jalolov

O‘qituvchi: Videoni ko‘rgach ko‘nglingizdan nimalar kechmoqda? Tuyg‘ularingizni so‘z bilan ifoda eting.

O‘quvchilar chiqishida qaysi sohada yutuqqa erishganini aytib, bayroq baland ko‘tarilayotgan lahzada nimalarni his qilganini tasvirlaydi, kelajak orzusini “Vatan nomini dunyoga tanitish” g‘oyasi bilan bog‘laydi.

O‘quvchi: Men kelajakda xalqaro robototexnika musobaqasida g‘olib bo‘laman. Bayrog‘imiz hilpiraganda yuragimda g‘urur, ko‘zlarimda faxr barq uradi. O‘sha daqiqada chuqur his qilib turaman, bu mening emas, butun O‘zbekistonning g‘alabasi!

Boshqa o‘quvchilar qarsaklar bilan qo‘llab-quvvatlab turadi. O‘qituvchi chiqishlarini tahlil qiladi: Qaysi chiqishlar eng ta‘sirli bo‘ldi? Qanday his-tuyg‘ular eng ko‘p takrorlandi? Nega “bayroqni baland tutish” deganda faxr hissi uyg‘onadi?

O‘qituvchi: Bayroq siz uchun nimalarni anglatadi?

O‘quvchilar: faxr, birlik, erkinlik, Vatan, g‘alaba...

Javoblar doskaga ilingan daraxt shaklidagi plakatga yoziladi.

O‘qituvchi: Ko‘ryapsizmi, bayrog‘imiz har birimiz uchun faxr, muhabbat va mas‘uliyat timsoli ekan. O‘zbekiston bayrog‘i – g‘alabalar hamrohi! Biz katta-kichik yutuqlarimizni chiroyli bayrog‘imiz bilan birga nishonlaymiz. Bu bizning mustaqil davlatimiz borligini dunyoga namoyish qiladi!

Bugun jahonda taxminan 6000–7000 atrofida xalq (etnolingvistik guruh) borligi aytiladi. Birlashgan Millatlar Tashkilotiga a‘zo mamlakatlar soni esa 200 ga yaqin. Shundan ham bilish mumkinki, har 30-35 ta xalqdan biri suveren davlat qurishga muvassar bo‘lgan. Vatanimiz ozodligini asrash, mustaqilligimizni mustahkamlash naqadar muhimligini angladingizmi? Boshi uzra milliy bayrog‘ini hilpiratish baxti ham har kimga nasib etmaydi bu dunyoda!

ASOSIY QISM. Teran tomirlar va mushtarak kelajak (25 daqiqa)

O‘qituvchi: Milliy bayrog‘imiz biz uchun naqadar aziz va muhimligini yaxshi anglaymiz-a? Endi uning tug‘ilish makoniga sayohat uyushtiramiz. Ekranga e‘tibor qaratamiz.

Vizual kontent.

Bayroq ishlab chiqarish korxonasiga borganmisiz?

O‘qituvchi: Amir Temurning shunday so‘zi bor: “Lashkardan bir askar tirik qolsa, u bayroqni tutib tursin!” Jahongir bobomiz nima uchun bunday buyruq bergan, nima deb o‘ylaysiz?

O‘quvchilarning javobi tinglanadi.

O‘qituvchi: Barchangizning mulohazangizda jon bor. Ha, bu harbiy ruh va sadoqat haqida aytilgan chuqur ma‘noli hikmatdir. Bayroq azal-azaldan davlat va lashkar qudratini bildirgan. G‘urur va g‘alaba ramzi bo‘lgan. Jang maydonida bayroqni tik tutish yengilmaslik belgisi hisoblangan. Uning qulashi qo‘shin mag‘lub etilganini anglatgan. Shu

bois bayroqni jon evaziga bo'lsa-da qo'riqlaganlar. Bu shior Amir Temur qo'shinining intizomi, vatanparvarligi va sadoqatini ifodalagan. Buyuk g'alabalarga yo'l ochgan.

Sohibqiron bobomizning buyrug'iga hozir ham ahamiyatini yo'qotmagan. Ona yurt sha'nini himoya qilish fidoyilikni talab etadi. Har bir kishi, qanchalik kichik bo'lmasin, mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga tayyor turishi kerak. Bugun Vatan bayrog'i jang maydonida emas, boya aytganimizdek, ilm-fan va sport arenalarida g'alabalarimiz hamrohi bo'lsin!

Endi e'tiboringizni ekranga qarating! Qanday suratni ko'ryapsiz?

O'quvchilar: O'zbekiston bayrog'i!

O'qituvchi: Yaxshilab qarang! Bu yerda bir nechta tarixiy bayroqlarimiz birlashtirilgan. Hozir qiziqarli rolik tomosha qilamiz! Keyin suhbatimizni davom ettiramiz.

Vizual kontent

Milliy bayrog'imizning tarixiy ildizlari

O'qituvchi: Videorolikda milliy davlatchiligimiz tarixidagi mashhur bayroqlar ko'rsatildi. Hozirgi bayrog'imiz bilan qanday o'xshashliklari bor ekan?

O'quvchilarning javobi tinglanadi.

O'qituvchi: Tarixchilarning tasnifiga ko'ra, turkiylar kamida 16 ta yirik imperiya qurgan. Mana, hozirgina ularning asosiy ramzlari bilan tanishib chiqdik. Shuni ham unutmangki, qadimda bir davlat yoki sulola turli xil bayroqlardan foydalangan hollar ham kuzatilgan. Taqdimotda ularning asosiylari ko'rsatilgan.

Turkiy saltanatlar Sharqdan G'arbga qadar ulkan madaniyat, boy til va chuqur ma'noli ramzlar qoldirgan. Bizning Vatanimiz O'zbekiston mana shu tarixiy merosning vorisi hisoblanadi. Shunday ekan, bugungi bayrog'imizda buyuk bobolarimiz tuzgan davlatlarning ramzlari aks etishi tabiiy.

Qani, ayting-chi, hozirgi jahon siyosiy xaritasida nechta mustaqil turkiy davlat bor? Birma-bir sanab bering!

O'quvchilar: O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkmaniston, Ozarbayjon, Turkiya...

O'qituvchi: "Turkiy davlatlar" deganda bir-birining tilini tushunadigan, tarixda umumiy ildizdan kelib chiqqan xalqlar (o'zbek, qozoq, qirg'iz, turkman, ozarbayjon, turk va boshqalar) yashaydigan mamlakatlar nazarda tutiladi. Ular bugungi kunda Turkiy davlatlar tashkilotiga birikkan

Yakuniy qism. Bayroqdan foydalanish qoidalari (10 daqiqa)

O'qituvchi: Milliy bayrog'imiz biz uchun naqadar aziz va muhimligini anglab oldik-a? Hayotda qadrli narsalarimizni asrab-avaylashni ham o'rganishimiz kerak.

Endi sinfni ikki guruhga bo'lamiz va debat (bahs) uyushtiramiz.

Savol: Bayroqdan qanday foydalanish kerak? Guruhlar ikki xil pozitsiyani himoya qiladi.

1-guruh: Bayroqni faqat rasmiy joylarda ishlatish zarur. Muqaddas ramzni ortiqcha suiiste'mol qilib bo'lmaydi.

2-guruh: Bayroqdan imkon qadar kengroq doirada foydalanish lozim. Chunki faxr va birlik ramzi.

O'quvchilar o'z pozitsiyasini himoya qilgan holda dalillar keltirib bahsga kirishadi.

O'qituvchi: Ikki nuqtayi nazarda ham jon bor. Bu boradagi muvozanatni esa qonun ta'minlaydi. Davlatimiz bayrog'idan foydalanish qoidalari dastlab 1991-yil 18-noyabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i to'g'risida"gi qonun bilan belgilab berilgan edi. Keyingi yillarda xalqimizning taklif va talab-istaklarini hisobga olgan holda, qonunchilik normalarini yanada takomillashtirish zarurati yuzaga keldi. Fuqarolarda o'z vatanparvarlik tuyg'ularini ifoda etish, Vatanimiz yutuqlarini qo'llab-quvvatlash istagi kuchayib bormoqda. Shu bois davlat bayrog'idan zarur hurmatni ta'minlagan holda foydalanishni kengaytirish maqsadida 2023-yilning 7-iyulda qonunga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi.

Jumladan:

✓ Davlat bayrog'iga nisbatan hurmatni ta'minlagan holda, undan jamoat joylarida, binolar va boshqa obyektlarda, yashash yoki ish joylarida, shuningdek, ularga tutash bo'lgan hududlarda, transport vositalarining salonida foydalanish mumkin.

✓ O'zbekiston Respublikasiga tegishlilikni belgilash maqsadida rasmiy xalqaro tadbirlarda O'zbekiston Respublikasi vakili bo'lgan jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan Davlat bayrog'ining tasviri tushirilgan belgilardan foydalanilishi mumkin.

